

26.3.2018

STANOVISKO

Výboru pro ústavní záležitosti

pro Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

o situaci v Maďarsku (v návaznosti na usnesení Evropského parlamentu ze dne 17. května 2017)
(2017/2131(INL))

Zpravodajka: Maite Pagazaurtundúa Ruiz

(Podnět – článek 45 jednacího řádu)

PA_INL

NÁVRHY

Výbor pro ústavní záležitosti vyzývá Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci jako příslušný výbor, aby do návrhu usnesení, který přijme, začlenil následující návrhy:

- A. vzhledem k tomu, že Evropská unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv včetně práv příslušníků menšin (článek 2 SEU) a že tyto hodnoty jsou obecně platné a společné všem členským státům;
- B. vzhledem k tomu, že klíčovým hlediskem jakéhokoli demokratického rozhodovacího procesu je svobodná účast plně rozvinuté občanské společnosti;
- C. vzhledem k tomu, že právní předpisy Unie jsou výsledkem kolektivního rozhodování, kterého se účastní všechny členské státy;
- D. vzhledem k tomu, že v souladu s článkem 9 SEU a článkem 20 SFEU je každá osoba, která má státní příslušnost členského státu, rovněž občanem Unie; vzhledem k tomu, že evropské občanství doplňuje občanství členského státu, ale nenahrazuje je;
- E. vzhledem k tomu, že výbor AFCO navštívil Maďarsko v listopadu 2016;
 - 1. rezolutně zdůrazňuje, že všechny členské státy sdílí a musí prosazovat hodnoty zakotvené v článku 2 SEU, neboť tyto hodnoty jsou základními hodnotami Evropské unie;
 - 2. připomíná, že obsah článku 2 SEU odráží závazné a zavedené zásady mezinárodního práva, které schválily všechny členské státy; zdůrazňuje proto, že plné dodržování, ochrana a prosazování právního státu, demokracie a lidských práv představují společnou odpovědnost a povinnost, která vyplývá již ze samotného členství v mezinárodním společenství;
 - 3. připomíná, že podle článku 49 SEU musí kandidátské země prokázat, že splňují kodaňská kritéria, aby se mohly stát členy Unie, a že Komise má povinnost od nich plně dodržování těchto kritérií vyžadovat; zdůrazňuje, že jakmile se členské státy stanou členy Unie, mají příslušnou povinnost dodržovat zásadu právního státu a její jednotlivé prvky a zajišťovat jejich ochranu, a že zásada vzájemné důvěry zakotvená v právu Unie nezbavuje členské státy povinnosti posuzovat, zda ostatní členské státy dodržují právní předpisy Unie, a zejména pak základní práva uznaná právem Unie;
 - 4. připomíná, že k ochraně hodnot zakotvených v článku 2 SEU má sloužit postup stanovený v článku 7, je však toho názoru, že Unie by měla mít doplňkový a strukturovanější rámec, aby mohla sledovat a posuzovat dodržování a prosazování zásad uvedených v článku 2 SEU;
 - 5. znovu žádá Komisi, aby při sledování situace v oblasti základních práv v Unii plně využila odborných znalostí Agentury Evropské unie pro základní práva tím, že navrhne revizi základního nařízení agentury s cílem zajistit, aby měla širší a nezávislejší pravomoci a více lidských a finančních zdrojů;

6. připomíná, že Benátská komise definovala jako základní rysy právního státu zákonnost, právní jistotu a zákaz svévolnosti, přístup ke spravedlnosti, dodržování lidských práv, nediskriminaci a rovnost před právem; sdílí obavy Benátské komise, které od roku 2011 vyjadřuje ve svých stanoviscích k maďarským právním předpisům, včetně stanovisek k základnímu zákonu a jeho změně; opakuje, že Benátská komise dne 17. června 2013 ve svém stanovisku ke čtvrté a nejaktuálnější změně základního zákona Maďarska dospěla k závěru, že přijatá opatření představují hrozbu pro ústavní spravedlnost a nadřazenost základních zásad v základním zákoně Maďarska; připomíná, že Maďarsko uznává Benátskou komisi od svého vstupu do Rady Evropy v roce 1990;
7. poukazuje na to, že Benátská komise ve svém stanovisku k aktu XXV ze dne 4. dubna 2017 týkajícím se změny aktu CCIV z roku 2011 o vnitrostátním terciárním vzdělávání uvedla, že se jí takovýto akt zdá velmi problematický z pohledu právního státu a zásad základních práv a záruk pro zahraniční vysoké školy, které již byly v Maďarsku založeny a po mnoho let zákonným způsobem vykonávají svou činnost; dále připomíná, že Evropská komise rozhodla, že Maďarsko zažaluje u Soudního dvora Evropské unie na základě toho, že zákon o vnitrostátním terciárním vzdělávání v pozměněném znění ze dne 4. dubna 2017 nepřiměřeně omezuje vykonávání činnosti unijních a neunijních vysokých škol a je třeba, aby byl znovu uveden do souladu s právními předpisy EU;
8. opakuje, že je velmi znepokojen tím, jak se v poslední době situace v Maďarsku vyvíjí – dochází totiž k ohrožení právního státu a je ztíženo uplatňování zásad uvedených v článku 2 SEU, včetně mj. zásad týkajících se fungování ústavního systému a nezávislosti soudní moci a jiných institucí a systematického odstraňování systému kontrol a protívah, svobody projevu, svobody tisku, akademických svobod, lidských práv migrantů, žadatelů o azyl a uprchlíků, svobody shromažďování a sdružování, práva na rovné zacházení, sociálních práv, hájení organizací občanské společnosti, práv příslušníků menšin, včetně Romů, Židů a osob LGBTI;
9. podotýká, že již sám termín občanství v sobě obsahuje jasnou politickou vůli respektovat rovnost jednotlivců; zdůrazňuje, že hodnoty a zásady, na kterých je Unie založena, definují sféru, se kterou se mohou všichni evropští občané ztotožnit, a to bez ohledu na politické a kulturní rozdíly související s národní identitou; je znepokojen tím, že představitelé maďarského státu se veřejně uchylují k nacionalistickým úvahám založeným na výlučných identitách;
10. konstatuje, že Benátská komise dále uvedla, že omezením role maďarského Ústavního soudu vzniká riziko, že se to může nepříznivě odrazit na oddělení pravomocí, na ochraně lidských práv a na právním státu; je obzvláště znepokojen tím, že s cílem vyhnout se přepracování ústavy byla na úrovni ústavního zákona znovu začleněna ustanovení, která byla měla spadat do působnosti obecného práva a která již byla shledána protiústavními; doporučuje, aby bylo přezkoumáno fungování a pravomoci Národní rady soudnictví s cílem zajistit, aby byla schopna plnit svou úlohu nezávislého orgánu soudní samosprávy Maďarska, a žádá, aby byla v plném rozsahu obnovena jurisdikce Ústavního soudu;
11. je znepokojen stále se zmenšujícím prostorem pro organizace občanské společnosti, pokusy ovládnout nevládní organizace a omezit jejich schopnost vykonávat svou legitimní činnost, jako je např. zpřijetí tzv. legislativního balíčku „Zastavte Sorose“;

připomíná, že Benátská komise ve svém „stanovisku k návrhu zákona o transparentnosti organizací, které získávají podporu ze zahraničí“ (schváleném dne 17. června 2017) uvedla, že takovýto zákon by nepřiměřeně a zbytečně zasahoval do svobody sdružování a projevu, práva na soukromí a do zákazu diskriminace;

12. hluboce lituje antagonistické a zavádějící rétoriky, kterou občas používají maďarské instituce, když hovoří o Evropské unii, a vědomých rozhodnutí orgánů přijímajících právní předpisy, které přímo porušují hodnoty Unie; připomíná cíle stanovené v čl. 3 odst. 1 a 2 SEU, jichž se Maďarsko při svém vstupu do Unie v roce 2004 zavázalo dosáhnout; připomíná, že vstup do Evropské unie byl dobrovolným aktem na základě státní suverenity a za širokého konsenzu celého spektra maďarských politických stran;
13. zdůrazňuje, že řízení o porušení Smlouvy poukázalo na nedostatky při řešení systematického porušování hodnot Unie, jelikož bylo zaměřeno pouze na technické otázky, na jejichž základě mohou vlády navrhnout formální nápravné prostředky, zatímco zákony, které porušují platné právní předpisy Unie, zůstávají v platnosti; je přesvědčen, že v případě porušení zásady loajální spolupráce zakotvené v článku 4 SEU neexistuje žádná právní překážka, která by Komisi bránila využít případy neplnění povinností k tomu, aby zjistila, jaké případy představují porušování článku 2 SEU;
14. domnívá se, že pokud dochází k závažnému a neustálému porušování zásad právního státu ze strany určitého členského státu, měla by Komise k obraně základních hodnot, na kterých je Unie založena, využít všech dostupných nástrojů, včetně aktivace článku 7 SEU; připomíná, že ve svém usnesení ze dne 25. října 2016 s doporučeními Komisi k vytvoření mechanismu EU pro demokracii, právní stát a základní práva¹ požádal Komisi, aby do září 2017 předložila návrh na uzavření Paktu Unie o demokracii, právním státu a základních právech; lituje toho, že tento návrh ještě nebyl předložen, a zdůrazňuje, že je naléhavě třeba vytvořit efektivní mechanismus k zabezpečení základních hodnot Unie, jelikož existuje určitý rozpor mezi povinnostmi kandidátských zemí, které vyplývají z kodaňských kritérií, a uplatňováním těchto kritérií členskými státy po vstupu do Unie; upozorňuje na to, že odpovídající reakce na porušování základních hodnot Unie vyžaduje kombinaci adekvátních právních nástrojů a politické vůle;
15. je přesvědčen, že při současné situaci v Maďarsku jednoznačně hrozí, že dojde k závažnému porušení hodnot uvedených v článku 2 SEU, a že tato situace opravňuje k zahájení řízení podle čl. 7 odst. 1 SEU.

¹ Přijaté texty, P8_TA(2016)0409.

INFORMACE O PŘIJETÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

Datum přijetí	21.3.2018
Výsledek konečného hlasování	+: 15 -: 4 0: 5
Členové přítomní při konečném hlasování	Gerolf Annemans, Michał Boni, Mercedes Bresso, Elmar Brok, Fabio Massimo Castaldo, Pascal Durand, Esteban González Pons, Danuta Maria Hübner, Alain Lamassoure, Jo Leinen, Morten Messerschmidt, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Markus Pieper, Paulo Rangel, Helmut Scholz, György Schöpflin, Pedro Silva Pereira, Barbara Spinelli, Claudia Ţapardel, Kazimierz Michał Ujazdowski
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Max Andersson, Pervenche Berès, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Jérôme Lavrilleux, Cristian Dan Preda, Jasenko Selimovic, Rainer Wieland

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

15	+
ALDE	Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Jasenko Selimovic
EFDD	Fabio Massimo Castaldo
GUE/NGL	Helmut Scholz, Barbara Spinelli
PPE	Michał Boni, Danuta Maria Hübner
S&D	Pervenche Berès, Mercedes Bresso, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Jo Leinen, Pedro Silva Pereira, Claudia Tapardel
VERTS/ALE	Max Andersson, Pascal Durand

4	-
ECR	Morten Messerschmidt, Kazimierz Michał Ujazdowski
ENF	Gerolf Annemans
PPE	György Schöpflin

5	0
PPE	Elmar Brok, Esteban González Pons, Alain Lamassoure, Markus Pieper, Paulo Rangel

Význam zkratek:

+ : pro

- : proti

0 : zdrželi se